

ÅPEN FOLKEKIRKE

2020-2023' VÁLGAPROGRÁMMA

Mearriduvvon jahkečoahkkimis guovvamánu 9.b.2019:s

Rabas álbmotgirku háliida ahte Norgga girku ain galgá ovddiduvvot rabas ja demokrátalaš álbmotgirkun.

Rabas álbmotgirku áŋgiruššá rabas girku ovddas mii ovddida olmmošárvvu ja mii vuosttilda vealaheami.

Girku álbmotgirkun

Norgga girku galgá sárdnidit evangeliuma ja suddjet olbmuid árvvu.

Girku lea riikkaviidosaš, ja lea juhkkjuvvon geográfalaš suohkaniidda. Juohke suohkan galgá gullat proavásgoddái ja bismagoddái. Juohke suohkan jođihuvvo demokrátalaš välljejuvvon orgánas, ja das lea girku ja báhppa ja eará girkolaš bargit. Girku galgá leat báikkálaččat gullelaš, ja galgá leat doppe gos olbmot ássat. Gásta lea áidna miellahttuvuođa eaktun.

Álbmotgirkun lea Norgga girku buohkaid lahka eallingeainnu alde; riegádeapmi ja gásta, jápmin ja hávdádeapmi, bajásšaddan, oskuoahpahus ja konfirmašuvdna, náitaleapmi ja bearaš, bassebeaivvit ja allabasit, roasut ja lihkohisvuodát. Norgga girku bargá dábálaš eallinvásáhusaid ektui min servvodagas ja láchá saji bassivuhtii, oskui ja eahpideapmái, doaivagii ja imaštallamii, jaskatvuhtii ja beroštupmái. Girku lea mánggabealat oktavuoha iešguđetge ahkejoavkkuiguin, kultuvrraiguin, sohkabeliiguin ja oaiviliiguin, sihke Norggas ja riikkaidgaskasaččat.

Álbmotgirkun lea Norgga girkus erenoamáš servodatovddasvástádus, ja váldá aktiivvalaččat oasi sihke báikkálaš ja našunála almmolašvuodas.

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit ovddidit dáid áššiid

- Ovddidit girku demokratiija báikkálaččat, regionálalaččat ja guovddáš dásis gelbbolašvuodáloktemiin ja demokrátalaš proseassaid heiveheamiin, rabasvuodain ja demokratiijakultuvrra ovdánahttimiin.
- Ovddidit nuoraiddemokratiija sihke Norgga girku guovddáš orgánain ja bismagottiin.
- Ahte váлгаortnet álkidahtto, vai molssaeavttut bohtet čielgasat ovdan.
- Ahte váлгаortnet sihkarastá girku miellahttoviidodaga mielmearrideami.
- Sihkarastit ahte bismagotteráđđi/Girkočoahkkin välljejuvvo njuolgaválggain.
- Ahte girkuválggat ain boahteáiggis dáhpáhuvvet gieldda- ja fylkadiggeválggain oktanaga, ja válgalanjaid dáfus lahkálaga
- Ahte gástá ain bisso girku áidna miellahttuvuođa eaktun. Miellahttuvuođamáksin ii galgga leat.
- Movttiidahttit lagaš ovtasbargui báikkálaš girku ja gieldda gaskkas, báikkálaš girkosuohkaniid gaskkas ja girkuid iešguđetge hálddahusdásiid gaskkas.
- Ahte Norgga girku váldoruhtadeapmi lea stáhta ja gieldda bokte.

Girku eallima guovddážiis

Norgga girku lea dás buot ahkásaš olbmuid ja buot eallindiliid várás. Girkoviesus, ipmilbálvalusaid ja girkolaš daguid bokte deaivvadit olbmot ávvudit, moraštit, giitit ja rohkadallat. Girku meanut eallima iešguđetge dilis galget buktit gullevašvuodadovdu ja áddejumi eallimii. Meanut galget guoskkahit, buktit čiekŋudeami ja eallindoavaga, ja dain galget oasseváldin, oktasašvuhta ja rabasvuhta leat guovddážiis. Girku ipmilbálvalusat ja eahkedismállásat leat rahpasat buohkaide.

Girku galgá aktiivvalaččat bargat rabasvuodain, vai sosiála duogáš, čearddalaš gullevašvuhta, seksualitehta dahje eará eai hehte olbmuid dovdamis ahte sii leat ollásit árvvusadnojuvvon miellahtun girku oktasašvuodas, seammá dásis go buohkat earát ge.

Girku galgá ain ovttasbargat, bálvalit ja leat oidnosis iešguđetge báikkálaš ja almmolaš ásašusain nu mo mánáidgárddiin, skuvllain, universitehtain ja allaskuvllain, boarrásiidsiidain ja buohcceviesuin, suodjalusas ja giddagasain.

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit bargat dán ovddas

- Sihkkarastit ahte girku deaivvadeamit leat rahpasat ja fáttmasteaddjit.
- Sihkkarastit ahte gástá eallinduođašteaddji meannun, lea oidnosis ja olámuttos buohkaide juohke agis.
- Sihkkarastit ahte oskuoahppodoaimma oasseváldin lea nuvttá.
- Bisuhit Norgga girku báhpaid náitinrievtti. Juohke bárra, gii nu háliida, galgá beassat náitalit báikkálaš girkus ja galgá doppe vuostáiváldot árvvusatnimiin.
- Sihkkarastit ahte mearráduš seammá sohkaabeale báraid náitima birra ii rievdaduvvo, ja ahte mearráduš ii láivvo nu, ahte šaddá báikkohagaid váttisin dan čuovvut.
- Sihkkarastit ahte girkolaš hávdádeapmi lea olámuttos, ahte vuhtiiváldá ja lea bures heivehuvvon oapmahaččaid dárbbuide.
- Váikkuhit ođđa ipmilbálvalusgirjji ja reviderejuvvon teakstagirjji válbmemii.
- Váikkuhit sohkaabealfáttmasteaddji giellageavahussii ipmilbálvalusa olis.
- Nannet barggu sáme- kvena- ja seavagiellageavahemiin girkolaš oktavuodain.
- Nannet girku digitála áŋgiruššama ja girku bálvalusaid internehtas ja sosiála mediain, ja ovdánahttit neahttabáhpabálvalusa.
- Ahte ain galgá leat hálbi dahje nuvttá váldit oasi girku doaluin. Girku galgá bargat buori ekonomalaš hálddahusa ovddas, ja galgá ovddidit bálvalusaid mat vuhtiiváldet geavahedjiiid.
- Sihkkarastit ahte oskuoahpahus maiddá fáttmasta dehálaš ehtalaš ja sosiála fáttáid nu mo dálkkádaga, sosiála vuoiggalašvuoda, sohka-beali ja seksualitehta.
- Ahte eanet Norgga girku searvegottit čalmmustahttit sámi álbmotbeaivvi, ahte sii geavahit sámegeilat liturgalaš osiid ja sámegeilat sálmmaid searvegotti dábálaš ipmilbálvalusain.
- Ahte ásašuvvojit eanet riikkaidgaskasaš deaivvadanbáikkid, ja ahte lágiduvvojit eanet ipmilbálvalusat eanngalsgillii.

Girku deaivvadanbáikin

Norgga girku lea inspirašuvvna, vásáhusjuohkima ja girjjatvuoda deaivvadanbáiki. Dás galgá juohke okta dovdat iežas buresboahdin, oidnosis ja nannejuvvon. Girku galgá leat bálvaleaddji girku man dovdomearka lea váibmoláđisvuhta. Girku lea diakonalaš ja galgá ovttasbargguin almmolaš ásašusaiguin, ealáhusaiguin ja eaktodáhtolaččaiguin hehttet oktovuoda ja olggobeallái báhcima. Dat, guđet ellet iešguđetlágan doaibmahehttejumiiguin galget ollásit sáhttit oasi váldit girkoeallimii ja girku doaimmaide. Norgga girku galgá váldit oasi huksemis báikkálaš servvodagaid gos lea buorre ássat ja šaddat bajás. Girku doarju višuvvna eallinoainnu -rabas servvodagas, mas osku ja

eallinoainnu doaimmaheapmi áddejuvvo dehálaš oktasaš buorren, man servvodat aktiivvalaččat láhčá. Girku galgá láhčit maiddá iešguđet oskusurggiid, religiovnnaid ja eallinoainnuid deaivvadanbáikkiid, ja galgá váikkuhit dása ahte gulahallan religiovnnaid gaskkas ain nannejuvvo sihke báikkálaš ja našuvnnaš dásis.

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit bargat dán ovddas

- Ahte viidát ja olles girku doaimmas láhččojuvvo dili eaktodáhtolaš bargguide.
- Nannet girku diakoniiija, ja movttiidahttit eaktodáhtolaš ja almmolaš surggiin ovttasbargui .
- ahte girkuin leat doarvái resurssat, vai sáhttá leat iešguđetge arenain, doppe gos olbmot leat ge.
- Bargat dan ovddas ahte áddejupmi vihahuvvon lanjas galgá leat nu ahte maiddá čáhká vejolašvuoda geavahit namahuvvon lanjaid fátmasteaddji ja njuovžilis vugiid mielde.
- Ahte Norgga girku sikkobealde koaralávlunbarggu ovddiduvvo ja dorjo.
- Movttiidahttit mánáid- ja nuoraidservviiguin ovttasbarggu.
- Nannet girku dialogabarggu iešguđetge osku- ja eallinoaidnoservvodagaid gaskkas.
- Nannet báhtareddjiid báikkálaš servvodagaid searvadahttima.

Girku kulturguoddiin

Girkut leat min oktasaš kulturárbin, ja girku kulturarenan lea caggi álbmotgirku sajadaga báikkálaš servvodagas ja olbmuid eallimis. Juohke sajis min riikkas lea girkut lanjat mat fallet gullevašvuoda, osku ja eallinoasi rituálaid. Dáid lanjaid galggašii doallat rabasin ja ealasin nu guhkás go vejolaš, ja dan dahká buoremusat geavaheami bokte. Girkovisttit sisttisdoallet kulturárvvut mat čájehit mo girku ja servodat leat ovdánan duhát jagi mielde. Maiddá min áigi galgá beassat oidnosii girkolanjas, dálááigge dárbbuid ja jurddašanmálla mielde.

Estehtalaš ovdanbuktimiid girjjatvuolta gullá lunddolaččat girku lanjaide. Girkomusiikka ja eará dáiddalaš ovdanbuktimat leat oassin girku sárdnideames, oskueallimis ja bálvalemis, ja viiddidit dáid. Dáidda rahpá lanjaid eallimii ja oskui.

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit bargat dán ovddas

- Movttiidahttit dása ahte girkut leat rahpasat maiddá dalle go eai leat ipmilbálvalusat dahje eará girkolaš meanut.
- Ođđa njuolggadusat mat rahpet girkuid njuovžilat geavahussii.
- Sihkkarastit ruhtadeami girkovisttiid bajásdoallamii.
- Ahte Girkočoahkkima mearrádus áššis KM 11/18 «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing» čuovvuluvvo.
- Álggahit stipeandaortnega ráhkadeaddji dáiddalaš bargguid várás Norgga girkus.
- ahte juolludeamit lávlunkoaraide ja girkomusiikkii galget girkolaš njuolggadusaid oassin šaddat
- ahte girku galgá speadjalastit servvodaga mánggabealatvuoda, vai juohkehaš sáhttá dovdat iežas kultuvrralaš referánsaid girkus.
- Ahte sámi kultuvra ja árbevierru áddejuvvo buorebut, ja integrerejuvvo girkoeallimii ođđa vugiiguin.

Girku jietna servodagas

Jesus hásttuha min radikála ráhkesvuhtii lagamužžii. Norgga girku lea dás olbmuid várás geat leat vásihan illásteami, geat leat okto, ja sin várás geat leat báhtareamen. Girku galgá čielgasit doallat

gaskka amasvašáskeapmái ja eahpedemokrátalaš fámuide. Norgga girku galgá našunála ja báikkálaš dásis váikkuhit oadjebas, rabas ja fátmasteaddji servvodahkii, ja galgá leat servodat eanet integrašuvnna, áddejumi ja gierdilvuođa ovddas. Girkus lea vuđolaš árvu doarjut olmmošárvvu ja váldit ovddasvástádusa sivdnádusas.

Girku doarju juohkehačča rievtti árvvusadnojuvvot čeardda-, sohkabeale- ja oskuidentitehtas hárrái. Girku gulahallá aktiivvalaččat eará osku- ja eallinoaidnoservvodagaiguin, ja girku galgá ovddidit oskufriddjavuođa. Norgga girku riikkaidgaskasaš bargu galgá váikkuhit ráfái, vearjogeahpideapmái, seanadeapmái, vuoiggalašvuhtii ja ceavzilis ovdáneapmái. Dálkkádatroasu ektui ovdanbuktá girku olles sivdnádusa oktiigullelašvuođa áddejumi. Olmmoš lea sivdnádus oktan buot earáid maid lpmil lea sivdnidan, ja lea sorjavaš daidda. Sivdnádusa hálddašit mearkaša ahte olmmoš ferte dán fihttet, ja ferte vuollegašvuođas suddjet dán čatnosa. Dát ferte movttiidahttit ja muittuhit árjjálaš nohkakeahtta bargui guođdit birasvahahtti ja vuoigatmeahtun mannukultuvrra, mas ieža maid leat oassin.

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit bargat dán ovddas

- Girku galgá leat aktiiva jietna servodatdigaštallamis.
- Diakonalaš daguid bokte galgá girku čájehit evangeliuma ealli vuoiggalašvuođa, dohkkeheami ja oktasašvuođa fápmun.
- Girku galgá aktiivvalaččat vuostálastit buotlágan veahkaválddalašvuođa ja ekstremisma.
- Girku galgá leat aktiiva oassádallin digitála almmolašvuođas.
- Girku galgá viežžat áššáigullelaš impulssaid máilmmiviidosaš girkus ja oktasašvuođas olbmuiiguin ja joavkkuiiguin mat gullet eará osko- ja eallinoaidnoservvodagaide.
- Girkus galgá leat oskuoahpahuš mii movttiidahtta sivdnádusa bealuštit, sosiála vuoigatmeahtunvuođa vuosttildit ja mii movttiidahtta oktiigullelašvuhtii gefiide ja oaguhuvvon olbmuide.
- Girkus galget leat oadjebas lanjat, gos olbmot geat leat vásihan oaguheami ja illasteami sáhttet viežžat ođđa fámu ja eallindoaivaga.
- Váldit oasi čuvgeheamis norgga girku saji dáruiduhttinpolitihkas sámi duohtavuohtha- ja seanadankommišuvdnii.

Girku bargobáikin

Norgga girku lea stuorra bargobáiki. Bargit barget sihke našunála riektesubjeavtta Norgga girku ovddas ja girkolaš oktasašráđiid ovddas gieladásis. Bargobiras, dásseárvu ja rekrutteren iešguđetge virggiide lea dehálaš girkui bargoaddin. Lea dehálaš doalahit dássedeattu girkolaš meanuid ja searvegottuheksejeddji gaskkas bajásdoalahan dihte ealli searvegottiid, ja maiddái vai rekrutteret girkolaš bargui. Norgga girku galgá mearridit ođđa girkoortnega man ulbmil ferte leat doalahit girku rabas álbmotgirkun

Boahte áigodagas galgá Rabas álbmotgirku erenoamážit bargat dán ovddas

- Norgga girku galgá leat bivnnuhis bargosadji ja bargobirrasa ektui ovdagovvan.
- Girkus galgá beaktilis resursageavaheapmi mii sihkkarastá báikkálaš searvegottiid.
- Buot bargiin galgá seammá bargoaddi.
- Mearriduvvo ođđa bastevaš girkoortnet mii vuhtiiváldá buot bargiid.
- Báhpaid ja eará girkolaš bargiid virgáibidjan dáhpáhuvvá heivvolaš vuogi mielde ja dain orgánain mat buoremusat váldet vuhtii iešguđetge virggi mihtilmasvuođaid, ja buot girkolaš

bargiid gaskkas eanemus ládje ovttasdoaimmain ja ovttasbargguin

- Girkus galgá leat ollislaš virgáibidjanpolitihkka mas ohccit eai diskvalifiserejuvvo dahje olgguštuvvo sohkaheali, ovttaseallinmálla, seksualitehta, doaimmandási, agi dahje čearddalašvuođa geažil.
- Bargat eanet rekruteren dihte gelbbolaš girkolaš bargiid, ja čalmmustuhttit juohke áidna Norgga girku bargi dehálaš servodatrolla.
- Movttiidahttit fáttmasteaddji bargobirrasii mii geasuha ođđa bargiid, ja nannet ovttasbarggu oahppoásahusaiguin
- gelbbolašvuođagáibádusat vihahuvvon bálvalusaide doalahuvvojit.
- Biddjojuvot ehtalaš njuolggadusat Norgga girku oastimiid várás.
- Álkidahttit girkolaš njuolggadusčoahki.